

Centrum Badania Opinii Społecznej

ul. ŻURAWIA 4 skr. pt. 24

00-955 WARSZAWA 15

SEKRETARIAT: 28-37-04; 29-35-69

Telefon dyżurny 22-7-000

ZESPÓŁ REALIZACJI BADAŃ: 40-56-41

Teleks: 310-49

BS/299/114/90

OPINIE O STANDARDZIE ŻYCIA LUDNOŚCI

Komunikat z badań

Warszawa, wrzesień 1990 r.

Szczególnie wrażliwym wskaźnikiem nastrojów społecznych jest ocena sytuacji materialnej społeczeństwa. We wrześniu¹ - podobnie jak we wcześniejszych terminach tegorocznych badań CBOS - większość respondentów warunki życia ludności oceniła negatywnie (tab. 1). Wyrażających krytyczne opinie było wprawdzie nieco mniej niż na początku roku (69% wobec 77% w styczniu i lutym), lecz zarazem zwiększyła się liczba postrzegających warunki, w jakich żyjemy jako "ani dobre, ani złe". Nadal tylko nieliczni badani wybierali oceny pozytywne. Negatywne opinie wyrażali przede wszystkim respondenci mający niskie dochody (72%), ale także przeciętne i wysokie (67-66%) - tabela 1 aneksu².

Tabela 1

w procentach

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecne materialne warunki życia ludzi w Polsce? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań:							
	I '90	II '90	III '90	IV '90	V '90	VI '90	VII '90	IX '90
bardzo dobre	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
dobre	0,6 } 3,6	1,1 } 4,1	1,4 } 6,5	1,9 } 7,9	1,3 } 6,1	2,1 } 6,2	1,0 } 4,5	1,5 } 6,1
raczej dobre	3,0	2,9	5,1	5,9	4,7	4,0	3,4	4,5
ani dobre, ani złe	15,9	16,8	20,3	21,1	19,9	18,7	17,9	21,7
raczej złe	29,7	29,2	32,6	33,4	32,1	31,3	32,3	33,4
złe	29,8 } 76,9	28,7 } 76,5	25,4 } 68,6	20,9 } 65,0	23,9 } 68,8	27,2 } 70,3	27,3 } 71,9	25,3 } 69,0
bardzo złe	17,4	18,6	10,6	10,7	12,8	11,8	14,3	10,3
Trudno powiedzieć	3,6	2,5	4,6	5,9	5,2	4,6	3,6	3,4

Przewidując kierunek zmian warunków życia ludności w ciągu najbliższych dwóch lat (tab. 2, rys. 1), respondenci częściej są optymistami (37,5%) niż pesymistami (29,5%). Tych ostatnich jest nieco mniej

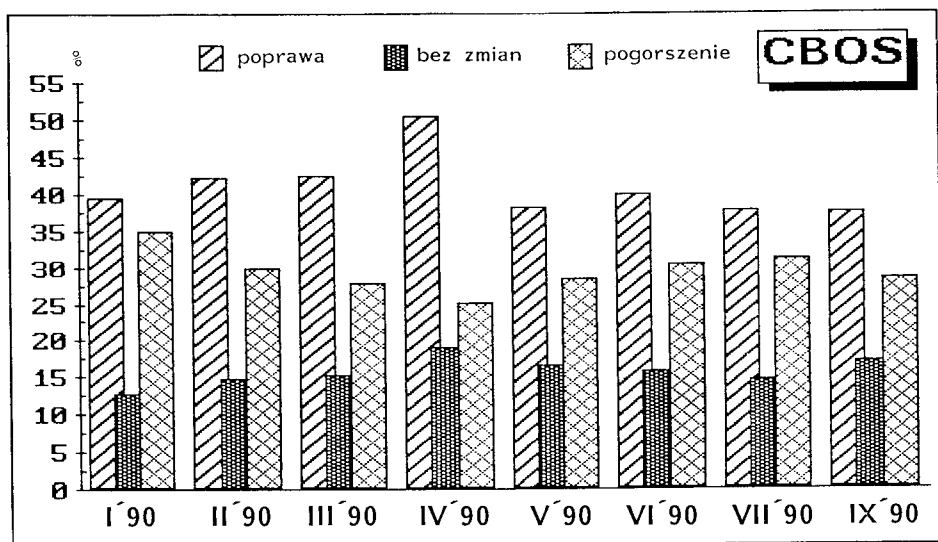
¹ Sondaż "Aktualne problemy i wydarzenia (8)" zrealizowano w dniach 11-17 września 1990 r. na próbie losowej dorosłej ludności Polski (N=1459). Dane porównawcze w tabelach zamieszczonych w tekście pochodzą z wcześniejszych comiesięcznych (poza sierpniem tego roku) sondaży CBOS pod tym samym hasłem, przeprowadzanych na reprezentatywnych próbach losowych dorosłych mieszkańców kraju, liczących standardowo 1500 osób.

² Tabele aneksu zawierają wyniki wrześniowego sondażu z uwzględnieniem cech społeczno-demograficznych badanych.

Tabela 2

w procentach

Czy w ciągu najbliższych dwóch lat, Pana(i) zdaniem, materialne warunki życia ludzi:	Wskazania respondentów według terminów badań:							
	I '90	II '90	III '90	IV '90	V '90	VI '90	VII '90	IX '90
zdecydowanie się poprawią	4,4	4,1	4,1	6,5	4,2	4,5	3,0	3,3
raczej się poprawią	35,2	38,3	38,5	44,0	34,0	35,6	34,8	34,2
pozostaną bez zmian	12,9	14,8	15,3	19,1	16,6	15,9	14,5	17,2
raczej się pogorszą	22,0	21,7	19,5	18,7	21,6	22,3	22,9	22,9
zdecydowanie się pogorszą	12,9	8,3	8,4	6,5	6,8	8,2	8,4	6,6
Trudno powiedzieć	12,6	12,7	14,1	5,2	16,9	13,5	16,3	15,8

Rys. 1. Prognoza materialnych warunków życia społeczeństwa na najbliższe dwa lata

niż na początku roku (35% w styczniu), przy czym zmniejszył się przede wszystkim (z 13 do 7) odsetek przekonanych, że standard życia zdecydowanie się pogorszy; odsetek wybierających wariant "raczej się pogorszy" w poszczególnych terminach badań zmieniał się nieznacznie. Badani mający niskie dochody równie często spodziewają się pogorszenia co poprawy (po 33%). Natomiast dobrze sytuowani znacznie częściej przewidują zmiany na lepsze (46%) niż na gorsze (20%) - tabela 2 aneksu.

Własną sytuację materialną badani oceniali negatywnie o wiele rzadziej niż standard życia ogółu społeczeństwa (tab. 3). W grupie niezadowolonych ze swych warunków materialnych (34%) najczęściej określano je jako "raczej złe" lub "złe". Ponad połowa uważa, że poziom ich życia jest przeciętny, a 14% - że dobry. Negatywną ocenę swych warunków dało 46% respondentów mających niskie dochody, 28% - przeciętne i 13,5% - wysokie (tab. 3 aneksu).

Tabela 3

w procentach

Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?	Wskazania respondentów według terminów badań:						
	I '90	II '90	III '90	IV '90	V '90	VI '90	IX '90
Bardzo dobre	0,2	0,5	0,3	0,8	0,5	0,4	0,4
Dobre	3,2	1,9	3,7	4,9	4,7	4,4	5,2
Dość dobre	9,2	6,6	10,4	8,9	9,4	6,2	8,5
Średnie	53,6	46,3	49,1	49,5	49,2	49,8	51,9
Raczej złe	21,1	25,2	22,0	16,5	15,6	18,1	16,4
Złe	8,4	12,9	11,0	12,2	12,7	14,0	12,0
Bardzo złe	4,2	6,5	3,3	6,6	7,8	7,0	5,5
	12,6	9,0	14,4	14,6	14,6	11,0	14,1
	33,7	44,6	36,3	35,3	36,1	39,1	33,9

Podwyższenie standardu życia rodziny w ostatnich kilku miesiącach odczuło tylko 9%, obniżenie natomiast - 46% (tab. 4). W porównaniu z lipcowymi badaniami nastąpiły zmiany w rozkładzie odpowiedzi - zwiększył się odsetek respondentów, których sytuacja nie zmieniła się (z 34 do 42), zmniejszył zaś tych, których warunki się pogorszyły (odpowiednio 57 i 46). Stwierdzających zmiany na gorsze było właśnie w lipcu najwięcej, co można zapewne tłumaczyć okresem wakacyjnym i koniecznością ograniczania wyjazdów urlopowych ze względów finansowych. To poczucie degradacji nie znalazło jednakże odzwierciedlenia w innych wskaźnikach (por. dane tab. 3).

Tabela 4

w procentach

Czy ogólna sytuacja Pana(i) i Pana(i) rodziny w ciągu ostatnich kilku miesięcy:	Wskazania respondentów według terminów badań:					
	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90
	poprawiła się	10,4	11,5	9,7	8,9	6,7
nie zmieniła się	38,1	40,2	39,7	38,5	33,6	42,6
pogorszyła się	48,2	44,2	47,4	49,9	57,1	45,9

Niepokojące jest, że większość badanych określających swoją sytuację jako złą, mówi o pogorszeniu warunków życia rodziny (tab. 5) i że odczucie to jest powszechniejsze niż pół roku temu (w marcu 53%, we wrześniu 68%). Respondenci określający własne warunki jako dobre zdecydowanie rzadziej niż w marcu stwierdzają poprawę, częściej zaś stabilizację. Wśród badanych mających przeciętne warunki także zmniejszył się odsetek odczuwających zmiany na lepsze, natomiast zwiększył się tych, którzy mówią o pogorszeniu.

Tabela 5

w procentach

Ocena warunków materialnych rodziny	Respondenci oceniający zmiany sytuacji rodziny w ostatnich miesiącach jako:								
	poprawę			stabilizację			pogorszenie		
	III'90	VI'90	IX'90	III'90	VI'90	IX'90	III'90	VI'90	IX'90
Złe	7,7	2,9	3,0	36,6	25,7	26,7	52,7	68,4	68,2
Przeciętne	19,9	9,3	9,4	51,3	47,4	49,8	25,0	40,3	38,6
Dobre	44,1	28,4	24,8	35,6	43,8	53,9	16,9	26,5	18,9

Przewidując zmiany standardu życia własnych rodzin, respondenci prezentowali w większym zakresie optymizm, gdy mówili o kilku najbliższych miesiącach niż gdy rozważali ten problem w perspektywie dłuższego okresu (por. dane tab. 2). Tylko 14,5% oczekuje szybkiej poprawy, 29% - pogorszenia, a 37% uważa, że w najbliższym czasie warunki życia ich rodzin nie zmienią się; nie miało zdania na ten temat 19,5% (pytanie to zadano we wrześniowym sondażu po raz pierwszy).

Jak wcześniej wspomniano, większość respondentów niezadowolonych ze swej sytuacji materialnej stwierdzała, że ich warunki ostatnio pogorszyły się. Jednocześnie znaczna część źle sytuowanych (41%) spodziewa się zmian na gorsze w najbliższych miesiącach (tab. 6). Przekonanie takie występuje rzadziej w pozostałych grupach - wśród osób określających własną sytuację jako przeciętną lub dobrą.

Tabela 6

w procentach

Ocena warunków materialnych rodziny	Respondenci przewidujący, że sytuacja ich rodzin w ciągu najbliższych kilku miesięcy:			
	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	trudno powiedzieć
Złe	7,9	32,0	40,9	19,2
Przeciętne	16,2	37,3	25,5	21,0
Dobre	24,3	47,1	14,6	14,1

Powszechność trudności finansowych rodzin respondentów potwierdza fakt, że ponad połowie pieniędzy w minionym miesiącu wystarczyło z trudem, a 30% musiało sięgnąć do pożyczek lub oszczędności (częściej do tych pierwszych) - tabela 7. Tylko niewielka grupa (16%) zadeklarowała, iż w minionym miesiącu pieniędzy im "wystarczyło, można było nawet trochę zaoszczędzić" (jest ich nieco więcej niż na początku roku).

Tabela 7

w procentach

Jak Pana(i) rodzina dała sobie radę finansowo w sierpniu 1990 roku?	Wskazania respondentów według terminów badań						
	II'90	III'90	IV'90	V'90	VI'90	VII'90	IX'90
Wystarczyło, można było nawet trochę zaoszczędzić	10,0	17,2	16,4	17,1	12,7	12,4	16,4
Wystarczyło, choć ledwo, ledwo	58,5	54,7	58,0	55,6	56,1	55,3	53,0
Zabrakło, trzeba było pożyczyć	14,7	15,0	13,0	13,3	17,4	17,7	16,9
Zabrakło, trzeba było sięgnąć do oszczędności	13,2	10,3	9,9	11,7	10,3	11,4	10,0
Zabrakło, trzeba było pożyczyć i sięgnąć do oszczędności	3,3	2,5	2,4	2,1	3,1	3,1	3,4

Przewidywania, czy pieniędzy wystarczy w bieżącym miesiącu są podobne do ocen bilansu finansowego minionego miesiąca (tab. 8). W porównaniu z początkiem roku zmniejszyła się liczba respondentów, którzy sięgają do oszczędności i jednocześnie zwiększyła korzystających z pożyczek (dotyczy to zarówno bilansu minionego miesiąca, jak i przewidywań co do bieżącego).

Tabela 8

w procentach

Jak Pan(i) sądzi, czy we wrześniu wystarczy pieniędzy na bieżące wydatki Pana(i) gospodarstwa domowego?	Wskazania respondentów według terminów badań:							
	I '90	II '90	III '90	IV '90	V '90	VI '90	VII '90	IX '90
Wystarczy, może się nawet nieco zaoszczędzi	8,7	10,5	15,7	14,1	13,6	11,3	10,9	14,6
Wystarczy, choć ledwo, ledwo	47,9	55,5	52,0	51,8	50,2	53,7	49,9	48,9
Zabraknie, trzeba będzie pożyczyć	9,9	13,0	11,6	12,6	14,0	15,8	21,1	20,0
Zabraknie, trzeba będzie sięgnąć do oszczędności	22,9	13,0	9,8	11,2	11,4	12,1	9,3	7,5
Zabraknie, trzeba będzie pożyczyć i sięgnąć do oszczędności	-	-	-	-	2,4	2,8	3,0	2,3
Brak opinii	8,4	6,7	9,6	9,2	8,3	4,3	5,9	6,7

O tym, że dla większości rodzin respondentów konieczność liczenia się z pieniędzmi jest stałym sposobem gospodarowania świadczą dane tab. 9. Ponad połowa żyje oszczędnie, około 1/4 starcza tylko na zakup podstawowych artykułów, a tylko nieliczni nie muszą specjalnie liczyć się z pieniędzmi.

Tabela 9

w procentach

Który z podanych sposobów najbardziej odpowiada sposobowi gospodarowania dochodem w Pana(i) gospodarstwie domowym?	Wskazania respondentów według terminów badań:				
	II '90	IV '90	V '90	VI '90	IX '90
Starcza nam na wszystko bez specjalnego oszczędzania	2,9	5,1	5,4	4,6	5,7
Żyjemy oszczędnie i starcza nam na wszystko	19,4	27,3	27,5	24,1	27,3
Żyjemy bardzo oszczędnie, aby odłożyć na poważniejsze zakupy	33,0	31,7	30,5	31,9	30,6
Pieniądzy starcza nam jedynie na najtańsze jedzenie i ubranie	28,0	22,9	22,5	22,6	23,9
Pieniądzy starcza nam jedynie na najtańsze jedzenie, nie starcza na ubranie	13,9	10,3	11,3	13,3	10,3
Pieniądzy nie starcza nawet na najtańsze jedzenie i ubranie	2,7	2,5	2,7	3,4	2,1

Respondentów, którzy "żyją oszczędnie i starcza im na wszystko" było we wrześniu 27% (liczba ich od początku roku wzrosła o 8%). Liczniejsza (31%) jest grupa tych, którzy "bardzo oszczędzają, aby odłożyć na poważniejsze zakupy". Prawie 1/4 może zaspokoić tylko podstawowe potrzeby - "pieniędzy wystarcza nam jedynie na najtańsze jedzenie i ubranie". Nawet tych potrzeb nie może zaspokoić 12% badanych (17% w lutym).

Większość respondentów uważa, że sytuacja ich rodzin jest taka sama, jak innych im znanych (tab. 10). Od maja zwiększyła się liczba postrzegających swe warunki jako lepsze (z 10 do 17%).

Tabela 10

w procentach

Czy na tle rodzin, które Pan(i) zna, sytuacja pańskiej rodziny jest:	Wskazania respondentów według terminów badań:				
	II'90	III'90	IV'90	V'90	IX'90
lepsz	11,7	11,6	11,5	9,8	17,1
taka sama	62,8	63,6	62,1	59,6	60,0
gorsza	25,2	23,7	25,6	29,9	21,5

Dość zmienne są opinie o uwarunkowaniach sytuacji materialnej ludzi (tab. 11). Na początku roku połowa badanych uważała, że zależy ona od warunków, na które nie mają wpływu, w następnych terminach badań (IV'90 i VI'90) częściej (47%) wybierano wariant, że od nich samych. W ostatnim sondażu znów przeważa wariant pierwszy nad drugim, choć różnice są mniejsze (odpowiednie 42 i 38%). Nie zmienia się natomiast liczba osób, które uważają, że o warunkach materialnych decyduje szczęście, przypadek (17-19%).

Tabela 11

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, sytuacja materialna, stopa życiowa ludzi zależy bardziej:	Wskazania respondentów według terminów badań:			
	II'90	IV'90	VI'90	IX'90
od nich samych	31,6	46,9	47,7	38,2
od warunków niezależnych od nich	49,5	31,7	32,2	42,0
to sprawa szczęścia, przypadku	17,4	19,2	18,1	17,3
Trudno powiedzieć	1,1	2,2	1,7	2,3

O tym, że od samych ludzi zależy ich standard życia przekonana jest większość respondentów (54%) mających wysokie dochody (tab. 10 aneksu). Zdecydowanie rzadziej takie opinie prezentują osoby źle sytuowane (32%). Przedstawiciele tej grupy najczęściej (46%) są przekonani o decydującym wpływie warunków niezależnych.

Większość (64%) badanych uważa, że działania polityki socjalnej rządu wobec osób żyjących w najtrudniejszych warunkach są niedostateczne. Zdaniem 31% rząd troszczy się o najbiedniejszych w wystarczającym stopniu, natomiast nieliczni (3%) uważają, że za bardzo.

Pozytywną ocenę dawali przede wszystkim respondenci oceniający swoje warunki jako dobre (44%) i przeciętne (37%) - tabela 12. Negatywnie wypowiedzieli się w przeważającej większości (80%) żyjący w złych warunkach, ale także ponad połowa "średniaków" i blisko połowa dobrze sytuowanych.

Tabela 12

w procentach

Ocena warunków materialnych własnej rodziny	Respondenci uważający, że rząd troszczy się o ludzi żyjących w najtrudniejszych warunkach:			
	za bardzo	wystarczająco	za mało	trudno powiedzieć
Złe	2,6	15,8	80,4	1,2
Przeciętne	3,3	37,2	57,7	1,9
Dobre	4,4	44,2	49,0	2,4

* * *

Przedstawione wyniki wykazały, że od początku roku utrzymuje się powszechne odczucie złej kondycji materialnej społeczeństwa. W porównaniu z ostatnimi miesiącami widoczna jest jednak pewna stabilizacja warunków materialnych części respondentów, zwłaszcza przeciętnie i dobrze sytuowanych. Natomiast większość badanych oceniających swoje warunki jako złe, odczuwa pogorszenie. Jednocześnie są oni przekonani o niewystarczającym zakresie działań rządu na rzecz najbiedniejszych.

ANEKS

Tabela 1. Warunki życia społeczeństwa

(w %)

Charakterystyka badanych	B. dobre i dobre	Raczej dobre	Ani dobre ani złe	Raczej złe	Złe i bardzo złe	Brak opinii
Ogółem	2	4	22	33	36	3
Płeć						
Mężczyźni	1	4	22	35	35	3
Kobiety	2	5	22	31	36	4
Wiek						
Do 29	1	4	25	34	33	3
30-39	1	5	21	34	37	2
40-49	2	4	21	34	35	4
50-59	2	2	16	35	42	3
60 i więcej lat	2	7	25	29	30	6
Miejsce zamieszkania						
Wieś	1	5	23	35	33	3
Miasto ogółem	2	4	21	32	37	4
miasto do 20 tys.	1	4	20	33	38	4
od 21 do 100 tys.	1	6	23	31	36	4
od 101 do 500 tys.	3	2	20	36	36	3
501 tys. i więcej mieszk.	2	4	21	28	41	5
Region						
Środkowy (Warszawa)	2	4	22	31	36	5
Północno-Wsch. (Białystok)	3	9	23	37	24	4
Północny (Gdańsk)	2	6	23	28	38	3
Południowy (Katowice)	2	4	24	33	33	4
Południowo-Wsch. (Kraków)	0	5	22	36	32	4
Środkowo-Wschodni (Lublin)	1	5	17	34	41	2
Środkowo-Zachodni (Poznań)	2	2	19	35	41	2
Południowo-Zach. (Wrocław)	1	3	22	33	39	2
Wykształcenie						
Podstawowe	3	4	22	31	35	5
Zasadnicze zawodowe	1	4	22	34	35	4
Średnie	1	6	21	31	38	2
Wyższe	1	4	20	45	29	1
Grupa społeczno-zawodowa						
Inteligencja, kadra kier.	1	2	21	47	28	1
Pozostali umysłowi	1	6	19	28	43	3
Pracownicy handlu i usług	0	6	15	45	32	2
Robotnicy wykwalifikowani	2	2	23	38	32	2
Robotnicy niewykwalifikow.	1	1	22	34	38	4
Rolnicy	0	4	23	32	38	2
Prywatni przedsiębiorcy	0	5	25	39	25	5
Emeryci, renciści	3	8	23	26	34	6
Inni niepracujący	2	4	21	32	39	2
Stanowisko						
Szeregowie	2	4	21	37	34	3
Kierownicze	1	3	20	37	36	2
Pozostali	2	6	23	29	36	4
Dochód						
Niski (do 300 tys. na osobę)	1	3	21	33	39	3
Przeciętny (301-500 tys.)	2	5	24	31	36	3
Wysoki (powyżej 500 tys.)	2	7	20	39	27	4
Wielkość gosp. domowego						
1-2 osobowe	3	6	24	29	32	6
3 osobowe	1	5	21	36	35	2
4 osobowe	1	3	21	35	37	3
5 osobowe	2	4	23	33	36	2
6 i więcej osobowe	1	4	18	33	43	2
Pytanie: Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecne materialne warunki życia ludzi w Polsce? Czy są one: 1. bardzo dobre 2. dobre 3. raczej dobre 4. ani dobre, ani złe 5. raczej złe 6. złe 7. bardzo złe 97. Trudno powiedzieć (n=1459)						

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 11-17 września 1990 na losowej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski (N=1459)

Tabela 2. Prognoza rozwoju warunków życia ludzi

(w %)

Charakterystyka badanych	Poprawa	Brak zmian	Pogorszenie	Brak opinii
Ogółem	38	17	29	16
Płeć				
Mężczyźni	39	17	30	14
Kobiety	36	17	29	17
Wiek				
Do 29	38	19	29	14
30-39	39	17	30	13
40-49	38	17	28	17
50-59	32	19	32	17
60 i więcej lat	38	16	28	18
Miejsce zamieszkania				
Wieś	33	16	32	19
Miasto ogółem	40	18	28	14
od 20 tys.	44	18	25	13
od 21 do 100 tys.	36	20	28	16
od 101 do 500 tys.	42	15	30	13
501 tys. i więcej mieszk.	41	19	28	11
Region				
Środkowy (Warszawa)	38	16	31	16
Północno-Wsch. (Białystok)	50	15	22	14
Północny (Gdańsk)	39	18	26	16
Południowy (Katowice)	40	17	26	18
Południowo-Wsch. (Kraków)	30	15	39	15
Środkowo-Wschodni (Lublin)	29	19	25	26
Środkowo-Zachodni (Poznań)	39	17	32	12
Południowo-Zach. (Wrocław)	36	22	29	14
Wykształcenie				
Podstawowe	29	18	31	22
Zasadnicze zawodowe	39	17	30	14
Średnie	41	16	30	12
Wyższe	48	20	20	13
Grupa społeczno-zawodowa				
Inteligencja, kadra kier.	46	19	22	14
Pozostali umysłowi	41	13	31	14
Pracownicy handlu i usług	40	21	28	11
Robotnicy wykwalifikowani	40	19	31	10
Robotnicy niewykwalifikow.	33	14	27	26
Rolnicy	23	19	35	24
Prywatni przedsiębiorcy	45	27	23	5
Emeryci, renciści	40	16	24	19
Inni niepracujący	34	17	35	13
Stanowisko				
Szeregowie	40	17	29	14
Kierownicze	45	16	29	10
Pozostali	34	18	30	19
Dochód				
Niski (do 300 tys. na osobę)	34	16	33	17
Przeciętny (301-500 tys.)	39	17	29	15
Wysoki (powyżej 500 tys.)	46	21	20	13
Wielkość gosp. domowego				
1-2 osobowe	36	19	28	17
3 osobowe	40	16	31	13
4 osobowe	39	17	30	15
5 osobowe	36	16	28	20
6 i więcej osobowe	37	18	31	15
Pytanie: Czy w ciągu najbliższych dwóch lat, Pana(i) zdaniem, materialne warunki życia ludzi: 1. zdecydowanie się poprawią 2. raczej się poprawią 3. pozostaną bez zmian 4. raczej się pogorszą 5. zdecydowanie się pogorszą 7. Trudno powiedzieć (n=1458)				

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 11-17 września 1990 na losowej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski (N=1459)

Tabela 3. Ocena własnej sytuacji materialnej (w %)

Charakterystyka badanych	Zła	Przeciętna	Dobra
Ogółem	34	52	14
Płeć			
Mężczyźni	32	52	16
Kobiety	35	52	13
Wiek			
Do 29	30	53	17
30-39	30	54	15
40-49	32	53	15
50-59	41	50	9
60 i więcej lat	39	48	13
Miejsce zamieszkania			
Wieś	36	52	13
Miasto ogółem	33	52	15
miasto do 20 tys.	33	53	15
od 21 do 100 tys.	32	50	18
od 101 do 500 tys.	36	51	13
501 tys. i więcej mieszk.	29	57	14
Region			
Środkowy (Warszawa)	33	55	12
Północno-Wsch. (Białystok)	35	52	13
Północny (Gdańsk)	28	55	17
Południowy (Katowice)	32	49	19
Południowo-Wsch. (Kraków)	36	54	10
Środkowo-Wschodni (Lublin)	44	47	10
Środkowo-Zachodni (Poznań)	35	51	14
Południowo-Zach. (Wrocław)	33	50	17
Wykształcenie			
Podstawowe	46	46	8
Zasadnicze zawodowe	38	50	12
Średnie	24	59	17
Wyższe	19	51	30
Grupa społeczno-zawodowa			
Inteligencja, kadra kier.	18	57	25
Pozostali umysłowi	27	57	15
Pracownicy handlu i usług	26	62	13
Robotnicy wykwalifikowani	31	58	11
Robotnicy niewykwalifikow.	52	44	4
Rolnicy	34	53	14
Prywatni przedsiębiorcy	13	45	43
Emeryci, renciści	42	47	11
Inni niepracujący	41	47	12
Stanowisko			
Szeregowie	32	56	12
Kierownicze	18	56	26
Pozostali	39	48	12
Dochód			
Niski (do 300 tys.na osobę)	46	48	6
Przeciętny (301-500 tys.)	28	58	14
Wysoki (powyżej 500 tys.)	14	53	33
Wielkość gosp. domowego			
1-2 osobowe	37	48	15
3 osobowe	30	52	17
4 osobowe	33	53	15
5 osobowe	33	55	12
6 i więcej osobowe	38	55	7
Pytanie: Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne? 1. Bardzo źle 2. Źle 3. Raczej źle 4. Średnie, przeciętne 5. Dość dobre 6. Dobre 7. Bardzo dobre (n=1457)			

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 11-17 września 1990 na losowej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski (N=1459)

Tabela 4. Sytuacja rodziny respondenta w ostatnich miesiącach (w %)

Charakterystyka badanych	Poprawiła się	Pogorszyła się	Nie zmieniła się	Brak opinii
Ogółem	9	46	43	2
Płeć				
Mężczyźni	10	44	44	1
Kobiety	8	47	41	3
Wiek				
Do 29	12	37	48	3
30-39	8	48	42	2
40-49	8	50	40	2
50-59	9	48	41	2
60 i więcej lat	12	41	44	2
Miejsce zamieszkania				
Wieś	7	47	43	3
Miasto ogółem	11	45	42	2
miasto do 20 tys.	11	50	37	2
od 21 do 100 tys.	14	37	47	1
od 101 do 500 tys.	9	48	41	1
501 tys. i więcej mieszk.	8	48	41	2
Region				
Środkowy (Warszawa)	9	46	41	4
Północno-Wsch. (Białystok)	7	43	47	3
Północny (Gdańsk)	12	43	42	3
Południowy (Katowice)	10	45	43	2
Południowo-Wsch. (Kraków)	8	50	42	0
Środkowo-Wschodni (Lublin)	2	53	40	5
Środkowo-Zachodni (Poznań)	11	51	37	1
Południowo-Zach. (Wrocław)	11	39	48	2
Wykształcenie				
Podstawowe	8	48	41	3
Zasadnicze zawodowe	9	49	41	1
Średnie	9	44	44	3
Wyższe	15	38	46	0
Grupa społeczno-zawodowa				
Inteligencja, kadra kier.	15	37	48	1
Pozostali umysłowi	8	48	40	3
Pracownicy handlu i usług	6	45	47	2
Robotnicy wykwalifikowani	10	38	50	1
Robotnicy niewykwalifikow.	7	53	38	2
Rolnicy	3	54	39	3
Prywatni przedsiębiorcy	14	38	46	2
Emeryci, renciści	13	46	39	2
Inni niepracujący	7	48	42	3
Stanowisko				
Szeregowie	8	43	47	2
Kierownicze	15	42	42	1
Pozostali	9	49	40	3
Dochód				
Niski (do 300 tys. na osobę)	6	54	38	2
Przeciętny (301-500 tys.)	9	43	47	1
Wysoki (powyżej 500 tys.)	19	31	47	3
Wielkość gosp. domowego				
1-2 osobowe	14	39	45	3
3 osobowe	8	45	46	2
4 osobowe	9	45	44	2
5 osobowe	7	52	39	3
6 i więcej osobowe	7	55	35	2
Pytanie: A czy ogólna sytuacja Pana(i) i Pana(i) rodziny w ciągu ostatnich kilku miesięcy poprawiła się, pogorszyła, czy też nie zmieniła się? 1. Poprawiła się 2. Pogorszyła się 3. Nie zmieniła się 7. Trudno powiedzieć (n=1459)				

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 11-17 września 1990 na losowej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski (N=1459)

Tabela 5. Przewidywania rozwoju sytuacji rodziny w najbliższych miesiącach (w %)

Charakterystyka badanych	Poprawa	Pogorszenie	Bez zmian	Brak opinii
Ogółem	15	29	37	19
Płeć				
Mężczyźni	15	29	37	19
Kobiety	14	29	36	20
Wiek				
Do 29	15	25	40	19
30-39	16	28	35	21
40-49	13	27	38	22
50-59	15	39	33	13
60 i więcej lat	14	29	37	20
Miejsce zamieszkania				
Wieś	13	29	36	22
Miasto ogółem	16	29	38	18
miasto do 20 tys.	13	28	43	16
od 21 do 100 tys.	16	27	36	21
od 101 do 500 tys.	17	32	32	19
501 tys. i więcej mieszk.	16	28	42	13
Region				
Środkowy (Warszawa)	14	29	39	19
Północno-Wsch. (Białystok)	18	26	42	14
Północny (Gdańsk)	17	27	31	25
Południowy (Katowice)	19	24	35	21
Południowo-Wsch. (Kraków)	12	32	38	18
Środkowo-Wschodni (Lublin)	6	36	25	33
Środkowo-Zachodni (Poznań)	13	34	36	18
Południowo-Zach. (Wrocław)	15	29	43	14
Wykształcenie				
Podstawowe	13	33	33	22
Zasadnicze zawodowe	13	29	37	21
Średnie	16	27	40	18
Wyższe	20	26	37	16
Grupa społeczno-zawodowa				
Inteligencja, kadra kier.	18	20	39	24
Pozostali umysłowi	15	32	38	15
Pracownicy handlu i usług	28	15	43	15
Robotnicy wykwalifikowani	16	28	38	18
Robotnicy niewykwalifikow.	6	32	38	24
Rolnicy	8	34	36	22
Prywatni przedsiębiorcy	23	16	48	13
Emeryci, renciści	15	29	36	19
Inni niepracujący	14	34	31	21
Stanowisko				
Szeregowie	15	26	42	17
Kierownicze	18	28	34	19
Pozostali	13	32	35	21
Dochód				
Niski (do 300 tys. na osobę)	11	36	33	20
Przeciętny (301-500 tys.)	15	25	41	19
Wysoki (powyżej 500 tys.)	22	18	40	20
Wielkość gosp. domowego				
1-2 osobowe	17	26	37	21
3 osobowe	13	31	40	16
4 osobowe	14	30	36	20
5 osobowe	12	30	35	23
6 i więcej osobowe	17	31	34	17
Pytanie: Jak Pan(i) przewiduje, czy w ciągu najbliższych kilku miesięcy ogólna sytuacja Pana(i) i Pana(i) rodziny: 1. poprawi się 2. pogorszy się 3. nie zmieni się 7. trudno powiedzieć (n=1459)				

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 11-17 września 1990 na losowej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski (N=1459)

Tabela 6. Ocena sytuacji finansowej w sierpniu

(w %)

Charakterystyka badanych	1	2	3	4	5
Ogółem	16	53	17	10	3
Płeć					
Mężczyźni	18	52	17	9	4
Kobiety	15	54	17	11	3
Wiek					
Do 29	20	49	19	9	4
30-39	17	50	18	12	3
40-49	17	53	16	10	4
50-59	13	56	16	10	5
60 i więcej lat	15	61	16	7	1
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	57	18	8	3
Miasto ogółem	18	50	16	11	4
miasto do 20 tys.	18	48	21	9	4
od 21 do 100 tys.	22	47	17	12	2
od 101 do 500 tys.	14	53	16	9	7
501 tys. i więcej mieszk.	19	52	11	16	2
Region					
Środkowy (Warszawa)	17	51	15	14	2
Północno-Wsch. (Białystok)	14	53	17	11	4
Północny (Gdańsk)	15	50	20	8	8
Południowy (Katowice)	24	50	15	8	4
Południowo-Wsch. (Kraków)	10	57	19	12	3
Środkowo-Wschodni (Lublin)	7	62	17	12	2
Środkowo-Zachodni (Poznań)	12	55	21	8	3
Południowo-Zach. (Wrocław)	26	51	14	7	3
Wykształcenie					
Podstawowe	11	59	20	7	3
Zasadnicze zawodowe	11	59	18	10	3
Średnie	21	46	17	12	4
Wysze	32	45	6	13	4
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	34	46	7	11	1
Pozostali umysłowi	16	52	18	9	4
Pracownicy handlu i usług	17	49	17	11	6
Robotnicy wykwalifikowani	12	57	18	10	3
Robotnicy niewykwalifikow.	8	60	21	7	4
Rolnicy	14	58	16	7	4
Prywatni przedsiębiorcy	43	43	2	11	2
Emeryci, renciści	15	54	19	10	2
Inni niepracujący	12	50	19	14	5
Stanowisko					
Szeregowie	15	55	17	9	4
Kierownicze	30	45	14	9	1
Pozostali	14	53	18	11	4
Dochód					
Niski (do 300 tys. na osobę)	9	52	23	12	4
Przeciętny (301-500 tys.)	17	57	13	10	3
Wysoki (powyżej 500 tys.)	34	46	11	6	2
Wielkość gosp. domowego					
1-2 osobowe	15	58	17	7	2
3 osobowe	21	49	14	11	5
4 osobowe	16	53	15	12	3
5 osobowe	14	53	19	11	4
6 i więcej osobowe	13	48	26	8	4
Pytanie: Jak Pana(i) rodzina dała sobie radę finansowo w sierpniu 1990 r.? 1. Wystarczyło na wszystkie codzienne wydatki, można było nawet nieco zaoszczędzić 2. Wystarczyło, choć ledwo, ledwo 3. Zabrakło, trzeba było pożyczyć 4. Zabrakło, trzeba było sięgnąć do oszczędności 5. Zabrakło, trzeba było pożyczyć i sięgnąć do oszczędności (n=1456)					

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 11-17 września 1990 na losowej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski (N=1459)

Tabela 7. . Prognoza sytuacji finansowej we wrześniu

(w %)

Charakterystyka badanych	1	2	3	4	5
Ogółem	16	52	21	8	2
Płeć					
Mężczyźni	18	52	21	7	2
Kobiety	13	53	22	9	3
Wiek					
Do 29	16	54	19	7	4
30-39	16	49	23	9	3
40-49	17	52	21	10	1
50-59	13	51	25	7	3
60 i więcej lat	16	58	18	6	2
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	55	23	7	2
Miasto ogółem	17	51	21	9	3
miasto do 20 tys.	17	51	23	6	3
od 21 do 100 tys.	20	50	21	8	2
od 101 do 500 tys.	14	50	23	9	3
501 tys. i więcej mieszk.	17	53	14	13	4
Region					
Środkowy (Warszawa)	15	53	20	10	2
Północno-Wsch. (Białystok)	13	47	21	14	4
Północny (Gdańsk)	17	52	19	9	4
Południowy (Katowice)	21	50	22	5	3
Południowo-Wsch. (Kraków)	10	54	25	9	2
Środkowo-Wschodni (Lublin)	7	56	19	18	0
Środkowo-Zachodni (Poznań)	13	53	28	4	2
Południowo-Zach. (Wrocław)	24	55	15	4	2
Wykształcenie					
Podstawowe	11	54	27	6	2
Zasadnicze zawodowe	12	57	22	7	2
Średnie	18	49	20	9	3
Wyzsze	28	49	8	13	2
Grupa społeczno-zawodowa					
Inteligencja, kadra kier.	28	50	12	11	0
Pozostali umysłowi	14	50	24	8	4
Pracownicy handlu i usług	13	51	15	15	6
Robotnicy wykwalifikowani	15	57	21	5	2
Robotnicy niewykwalifikow.	6	55	28	10	1
Rolnicy	16	57	18	8	1
Prywatni przedsiębiorcy	41	43	9	7	0
Emeryci, renciści	16	54	22	6	2
Inni niepracujący	9	48	28	10	4
Stanowisko					
Szeregowie	14	54	21	8	2
Kierownicze	26	47	18	7	2
Pozostali	13	53	23	8	3
Dochód					
Niski (do 300 tys.na osobę)	9	51	28	10	3
Przełęczony (301-500 tys.)	14	59	17	8	2
Wysoki (powyżej 500 tys.)	35	44	14	5	2
Wielkość gosp. domowego					
1-2 osobowe	18	55	20	4	2
3 osobowe	17	52	20	8	3
4 osobowe	14	53	21	10	2
5 osobowe	16	54	17	10	2
6 i więcej osobowe	11	44	34	8	3
Pytanie: Jak Pan(i) sądzi, czy we wrześniu wystarczy pieniędzy na bieżące wydatki Pana(i) gospodarstwa domowego? 1. Wystarczy, może się nawet nieco zaoszczędzi 2. Wystarczy, choć ledwo, ledwo 3. Zabraknie, trzeba będzie pożyczyć 4. Zabraknie, trzeba będzie sięgnąć do oszczędności 5. Zabraknie, trzeba będzie pożyczyć i sięgnąć do oszczędności 7. Trudno powiedzieć					
(n=1361)					

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 11-17 września 1990 na losowej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski (N=1459)

Tabela 8. Ocena sposobu gospodarowania dochodem

(w %)

Charakterystyka badanych	1	2	3	4	5	6
Ogółem	6	27	31	24	10	2
Płeć						
Mężczyźni	5	29	31	24	9	2
Kobiety	6	25	31	24	11	2
Wiek						
Do 29	9	26	39	18	8	1
30-39	7	28	31	22	9	2
40-49	6	32	30	23	7	2
50-59	3	20	32	30	13	3
60 i więcej lat	3	26	23	28	17	3
Miejsce zamieszkania						
Wieś	4	25	34	25	10	2
Miasto ogółem	7	29	29	23	11	2
miasto do 20 tys.	6	27	30	26	9	1
od 21 do 100 tys.	8	33	27	22	8	3
od 101 do 500 tys.	4	28	31	23	12	3
501 tys. i więcej mieszk.	9	25	27	22	15	2
Region						
Środkowy (Warszawa)	7	28	22	30	11	2
Północno-Wsch. (Białystok)	5	36	26	17	11	4
Północny (Gdańsk)	3	33	27	21	13	3
Południowy (Katowice)	7	31	29	24	9	1
Południowo-Wsch. (Kraków)	2	19	39	28	11	1
Środkowo-Wschodni (Lublin)	2	22	32	33	11	1
Środkowo-Zachodni (Poznań)	6	23	38	22	10	2
Południowo-Zach. (Wrocław)	10	30	34	15	8	3
Wykształcenie						
Podstawowe	3	19	26	33	15	3
Zasadnicze zawodowe	3	25	34	23	12	2
Średnie	8	29	33	20	8	2
Wyższe	11	51	28	8	1	1
Grupa społeczno-zawodowa						
Inteligencja, kadra kier.	9	46	33	9	3	0
Pozostali umysłowi	8	28	33	21	9	1
Pracownicy handlu i usług	9	28	36	15	11	2
Robotnicy wykwalifikowani	4	28	34	23	10	1
Robotnicy niewykwalifikow.	1	16	31	37	12	2
Rolnicy	4	28	33	24	9	1
Prywatni przedsiębiorcy	20	48	16	16	0	0
Emeryci, renciści	3	23	27	29	16	3
Inni niepracujący	6	21	29	27	11	5
Stanowisko						
Szeregowie	5	28	33	23	9	1
Kierownicze	12	36	31	16	4	0
Pozostali	4	24	29	27	13	3
Dochód						
Niski (do 300 tys. na osobę)	2	20	30	29	14	3
Przeciętny (301-500 tys.)	6	32	32	21	8	1
Wysoki (powyżej 500 tys.)	14	38	29	14	5	0
Wielkość gosp. domowego						
1-2 osobowe	4	26	29	26	14	3
3 osobowe	8	27	33	22	9	2
4 osobowe	6	31	31	21	9	1
5 osobowe	7	26	33	24	9	1
6 i więcej osobowe	3	22	27	31	14	4
Pytanie: Który z podanych sposobów najbardziej odpowiada sposobowi gospodarowania dochodem w Pana(i) gospodarstwie domowym? 1. Starcza nam na wszystko bez specjalnego oszczędzania 2. Żyjemy oszczędnie i starcza nam na wszystko 3. Żyjemy bardzo oszczędnie, aby odłożyć na poważniejsze zakupy 4. Pieniędzy starcza nam jedynie na najtańsze jedzenie i ubranie 5. Pieniędzy starcza nam jedynie na najtańsze jedzenie, nie starcza na ubranie 6. Pieniędzy nie starcza nawet na najtańsze jedzenie i ubranie (n=1457)						

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 11-17 września 1990 na losowej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski (N=1459)

Tabela 9. Sytuacja rodziny na tle innych (w %)

Charakterystyka badanych	Lepsza	Taka sama	Gorsza
Ogółem	17	61	22
Płeć			
Mężczyźni	19	60	21
Kobiety	15	62	23
Wiek			
Do 29	18	62	20
30-39	19	61	19
40-49	18	65	17
50-59	15	58	27
60 i więcej lat	15	57	28
Miejsce zamieszkania			
Wieś	14	64	22
Miasto ogółem	19	59	22
miasto do 20 tys.	18	59	22
od 21 do 100 tys.	24	54	22
od 101 do 500 tys.	16	63	21
501 tys. i więcej mieszk.	19	59	23
Region			
Środkowy (Warszawa)	13	63	23
Północno-Wsch. (Białystok)	18	64	18
Północny (Gdańsk)	21	60	19
Południowy (Katowice)	19	57	25
Południowo-Wsch. (Kraków)	15	60	25
Środkowo-Wschodni (Lublin)	5	82	13
Środkowo-Zachodni (Poznań)	16	60	25
Południowo-Zach. (Wrocław)	28	54	17
Wykształcenie			
Podstawowe	12	61	27
Zasadnicze zawodowe	17	63	20
Średnie	19	60	21
Wyższe	31	58	11
Grupa społeczno-zawodowa			
Inteligencja, kadra kier.	33	54	13
Pozostali umysłowi	18	65	17
Pracownicy handlu i usług	19	57	23
Robotnicy wykwalifikowani	16	65	19
Robotnicy niewykwalifikow.	14	62	24
Rolnicy	10	70	20
Prywatni przedsiębiorcy	43	46	11
Emeryci, renciści	15	54	31
Inni niepracujący	13	63	24
Stanowisko			
Szeregowie	16	65	19
Kierownicze	33	52	14
Pozostali	13	61	26
Dochód			
Niski (do 300 tys. na osobę)	11	62	27
Przeciętny (301-500 tys.)	16	64	19
Wysoki (powyżej 500 tys.)	34	53	13
Wielkość gosp. domowego			
1-2 osobowe	16	54	30
3 osobowe	23	57	21
4 osobowe	18	66	16
5 osobowe	14	65	21
6 i więcej osobowe	14	64	22
Pytanie: Czy na tle rodzin, które Pan(i) zna, sytuacja Pańskiej rodziny jest: 1. lepsza 2. taka sama 3. gorsza od innych (n=1438)			

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 11-17 września 1990 na losowej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski (N=1459)

Tabela 10. Główne czynniki decydujące o poziomie życia ludzi
(w %)

Charakterystyka badanych	Oni sami	Warunki niezależne	Szczęście
Ogółem	39	43	18
Płeć			
Mężczyźni	43	41	16
Kobiety	36	45	19
Wiek			
Do 29	40	44	16
30-39	41	42	17
40-49	38	45	17
50-59	34	46	20
60 i więcej lat	41	40	19
Miejsce zamieszkania			
Wieś	36	45	19
Miasto ogółem	42	42	17
miasto do 20 tys.	43	41	16
od 21 do 100 tys.	44	41	15
od 101 do 500 tys.	38	43	19
501 tys. i więcej mieszk.	42	42	16
Region			
Środkowy (Warszawa)	38	47	15
Północno-Wsch. (Białystok)	40	42	17
Północny (Gdańsk)	41	44	15
Południowy (Katowice)	41	39	20
Południowo-Wsch. (Kraków)	38	43	19
Środkowo-Wschodni (Lublin)	26	53	21
Środkowo-Zachodni (Poznań)	35	43	22
Południowo-Zach. (Wrocław)	49	39	12
Wykształcenie			
Podstawowe	34	44	22
Zasadnicze zawodowe	35	46	19
Średnie	43	42	16
Wyższe	54	38	9
Grupa społeczno-zawodowa			
Inteligencja, kadra kier.	57	35	7
Pozostali umysłowi	41	45	14
Pracownicy handlu i usług	37	46	17
Robotnicy wykwalifikowani	34	44	22
Robotnicy niewykwalifikow.	30	48	22
Rolnicy	31	49	19
Prywatni przedsiębiorcy	65	24	11
Emeryci, renciści	40	42	18
Inni niepracujący	36	43	22
Stanowisko			
Szeregowie	40	44	16
Kierownicze	47	38	15
Pozostali	36	44	20
Dochód			
Niski (do 300 tys. na osobę)	32	47	20
Przeciętny (301-500 tys.)	40	42	17
Wysoki (powyżej 500 tys.)	55	34	12
Wielkość gosp. domowego			
1-2 osobowe	44	39	17
3 osobowe	38	47	15
4 osobowe	42	42	16
5 osobowe	33	47	20
6 i więcej osobowe	32	42	26
Pytanie: Czy, Pana(i) zdaniem, sytuacja materialna, stopa życiowa ludzi zależy bardziej: 1. od nich samych 2. od warunków niezależnych od nich 3. to sprawa szczęścia, przypadku (n=1423)			

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 11-17 września 1990 na losowej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski (N=1459)

Tabela 11. Ocena zakresu działań rządu na rzecz najbiedniejszych (w %)

Charakterystyka badanych	Za duży	Wystarczający	Za mały
Ogółem	3	32	65
Płeć			
Mężczyźni	4	34	63
Kobiety	3	29	68
Wiek			
Do 29	2	29	69
30-39	1	31	68
40-49	6	32	62
50-59	4	29	68
60 i więcej lat	4	37	59
Miejsce zamieszkania			
Wieś	4	35	61
Miasto ogółem	3	30	68
miasto do 20 tys.	4	34	62
od 21 do 100 tys.	3	31	65
od 101 do 500 tys.	1	28	71
501 tys. i więcej mieszk.	3	26	72
Region			
Środkowy (Warszawa)	5	29	66
Północno-Wsch. (Białystok)	4	27	69
Północny (Gdańsk)	4	32	64
Południowy (Katowice)	3	35	62
Południowo-Wsch. (Kraków)	5	36	59
Środkowo-Wschodni (Lublin)	0	24	76
Środkowo-Zachodni (Poznań)	4	31	65
Południowo-Zach. (Wrocław)	1	31	68
Wykształcenie			
Podstawowe	4	30	66
Zasadnicze zawodowe	3	28	69
Średnie	3	32	65
Wyższe	4	43	52
Grupa społeczno-zawodowa			
Inteligencja, kadra kier.	3	37	60
Pozostali umysłowi	3	31	65
Pracownicy handlu i usług	4	21	74
Robotnicy wykwalifikowani	1	31	67
Robotnicy niewykwalifikow.	3	22	74
Rolnicy	4	34	62
Prywatni przedsiębiorcy	7	54	39
Emeryci, renciści	5	33	63
Inni niepracujący	3	27	71
Stanowisko			
Szeregowie	2	30	67
Kierownicze	4	37	59
Pozostali	4	31	65
Dochód			
Niski (do 300 tys. na osobę)	3	28	69
Przeciętny (301-500 tys.)	3	33	64
Wysoki (powyżej 500 tys.)	3	40	57
Wielkość gosp. domowego			
1-2 osobowe	4	34	61
3 osobowe	1	31	68
4 osobowe	3	32	65
5 osobowe	5	30	65
6 i więcej osobowe	3	28	70
Pytanie: Co Pan(i) sądzi o polityce socjalnej rządu? Czy o ludzi żyjących w najtrudniejszych warunkach rząd troszczy się Pana(i) zdaniem: 1. za bardzo 2. wystarczająco 3. za mało 7. trudno powiedzieć (n=1433)			

Sondaż CBOS zrealizowany w dniach 11-17 września 1990 na losowej reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski (N=1459)